

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сидорчук Ю.М. Філософсько-правові проблеми використання штучного інтелекту // Право і суспільство. – 2017. – № 3. – С. 16-19.
2. Preparing for the future of artificial intelligence / Executive Office of the President National Science and Technology Council Committee on Technology. – 2016. – 320 p.
3. Wakefield Jane. MEPs vote on robots' legal status – and if a kill switch is required. – Mode of access : <http://www.bbc.com/news/technology-38583360> – Title from the screen.

***Байталюк Дарія Русланівна,**
магістр права Національного університету
«Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Берназ-Лукавецька О.М.*

ДОМЕННЕ ІМ'Я: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Слід розпочати трактування з легального поняття доменного імені, яке міститься у кількох номартивних актах. Так, поняття домену визначено у ст. 1 Закону України «Про телекомунікації», відповідно до якої домен – це частина ієрархічного адресного простору мережі Інтернет, яка має унікальну назву, що її ідентифікує, обслуговується групою серверів доменних імен та централізовано адмініструється [2]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», доменне ім'я – це ім'я, яке використовується для адресації комп'ютерів і ресурсів в Інтернеті [4]. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2002 р. № 522 «Про затвердження Порядку підключення до глобальних мереж передачі даних», домен – частина адресного простору в мережі Інтернет, призначена для ідентифікації комп'ютера або групи комп'ютерів. Домени поділяються на піддомени або домени нижчих рівнів; доменне ім'я – буквено-цифровий вираз, що ідентифікує будь-який комп'ютер або контент у мережі Інтернет [1].

Отже, чинне законодавство не містить єдиного підходу до розуміння цих термінів і недостатньо детально регулює цю сферу відносин, що породжує проблеми при спробах визначення правової природи доменного імені.

Так, вченими пострадянських країн вироблені три основних підходи до визначення правової природи доменного імені. Відповідно до першого, – доменне ім'я є об'єктом інтелектуальної власності. Такі науковці, як, О.І.

Харитоновна, Т. З. Шалаєва, Рузакова О.А, вважають його засобом індивідуалізації, тобто підбір та вибір позначення для реєстрації доменного імені, на думку дослідників, можна вважати результатом інтелектуальної діяльності, оскільки вибір доменного імені, що добре запам'ятовується, легко повторюється і викликає правильні асоціації, є достатньо нетривіальною задачею.

Тож людина, відповідно до свого інтелектуального розвитку, навикам і здібностям, вигадус позначення і реєструє його як доменне ім'я. Доменне ім'я має багато спільного із засобами індивідуалізації, оскільки дозволяє індивідуалізувати ресурс в Інтернеті і навіть стати брендом. Більш того, адресація в Інтернеті є основною функцією доменного імені. Тому реєстрація доменного імені сама по собі дає переваги його володільцю, оскільки дозволяє створити не лише віртуальний бренд, але й дістати можливість для його просування в Інтернеті. Доменне ім'я володіє всіма ознаками обігосдатності: 1) кожне доменне ім'я є унікальним; 2) права на кожне доменне ім'я є винятковими і належать володільцю (адміністратору) доменного імені; 3) право на доменне ім'я є відчужуваним, тобто може бути передане від однієї особи іншій; 4) доменне ім'я має певну цінність, тобто має ринкову вартість [3].

Слід зазначити, що комбінація літер, що складають доменне ім'я доволі часто сьогодні захищається за допомогою реєстрації доменного імені як торговельної марки, під якою згідно зі ст. 492 ЦК України розуміється будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами.

Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів. З цим навіть пов'язане таке явище, як кіберсквоттінг або кіберпіратство – реєстрація доменних імен, які співпадають чи мають схожість із засобами індивідуалізації юридичних і фізичних осіб з метою їх подальшого перепродажу законним володільцям цих засобів індивідуалізації або використання для інших цілей.

Судова практика зарубіжних країн не визнає доменні імена товарними знаками, та вважає, що захоплення доменного імені, яке має схожість із товарним знаком, є порушенням прав володільця товарного знаку. Так, наприклад, в апеляційному суді Великої Британії було розглянуто справу *British Telecommunications plc. vs One In Million Ltd.* У зв'язку з тим, що *One In Million Ltd* зареєструвала велику кількість відомих товарних знаків у якості доменних імен, наприклад, *marksandspencer.com*, *britishtelecom.co.uk*, *britishtelecom.net* тощо. Суд визнав такі дії порушенням прав на товарні знаки

[8]. Наступний підхід виходить з того, що доменне ім'я, як визначає Є. М. Макарова, служить для позначення веб-сайту, а на думку В. В. Козловської – в тому числі й комерційного позначення, причому воно виконує цю функцію щодо веб-сайту в Інтернеті [5].

Ще один підхід який ґрунтується на визначення доменного імені, як об'єкту права власності, як визначає К.Г. Некіт, що доменне ім'я слід вважати особливим різновидом майна, майновим правом та, відповідно, об'єктом права власності [7].

У судовій практиці США доменне ім'я було визнано «особистою власністю». Оскільки розглядається як «безтілесна персональна річ», тому що відповідає трьом аспектам: 1) присутній інтерес, який можна визначити; 2) піддається винятковому володінню чи контролю; 3) власник повинен встановити закону вимогу щодо винятковості. Тобто чітко визначений інтерес прирівнюється до таких об'єктів як земельна ділянка, оскільки як інші види власності, доменне ім'я оцінюється, продається та купується, часто за мільйони доларів.

Таке розуміння сутності доменного імені відповідає позиції Європейського суду з прав людини з цього питання (далі – ЄСПЛ), а також вітчизняній концепції права власності. З урахуванням підходу ЄСПЛ, для визначення, чи є доменне ім'я об'єктом прав власності, необхідно встановити, чи зачіпаються при його використанні фінансові інтереси і чи є економічна цінність у такого об'єкту. ЄСПЛ відніс до об'єктів власності об'єкти інтелектуальної власності, а також ліцензії.

Власник доменного імені має право самостійно визначати способи його використання (розмістити рекламу, сайт про послуги та/або товари, зробити доступ платним або безкоштовним, може здати доменне ім'я в оренду, може продати його тощо). Тому виняткове право на використання доменного імені має економічну цінність, а відповідно, є правом власності в значенні ст. 1 Протоколу №1 до Конвенції про захист прав людини і основних свобод [6].

Заборона на використання та розпорядження доменними іменами, яка не тягне перехід прав заявника за його договорами з реєстратором, є контролем за використанням власності, майна в розумінні § 2 ст. 1 Протоколу № 1. Такі заходи як конфіскація (в тому числі, в результаті злочину) та знищення майна, хоча й тягне позбавлення цього майна, проте, на думку ЄСПЛ, спрямовані на запобігання подальшого розпорядження об'єктами, викорис забезпечують виконання заборони.

Заборона на використання і розпорядження доменними іменами конкретною особою сприяє захисту загального законного інтересу в підтриманні функціонуючої системи захисту товарних знаків та/або інших по

значень, бо спрямована на запобігання неправомірному використанню третіми особами розрізнявальної здатності та репутації охоронюваних знаків та імен, що завдає збитків їх володільцям. Зазначений висновок ЄСПЛ базується, на історично сформованому погляді на те, що право власності, як прояв людської свободи, не може бути повністю необмеженим і правопорядок, який регулює суспільне співіснування, може встановити певні межі абсолютної свободи власника [9].

Таким чином, у світовій практиці доменне ім'я визначається, як майно, оскільки відповідає всім ознакам які останньому притаманні. Тому на мою думку, його слід вважати об'єктом права власності, а оскільки доменне ім'я функціонує в мережі Інтернет, то об'єктом права віртуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Порядку підключення до глобальних мереж передачі даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2002 р. № 522 // Офіційний вісник України. – 2002 р. – № 522.
2. Про телекомунікації: Закон України від 18 листопада 2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003 – № 12. – Ст. 155.
3. Доменное имя как объект интеллектуальной собственности. – Режим доступа: <https://www.ipipe.ru/info/domennye-imena-kak-objekt-intellektualnoj-sobstvennosti.html>.
4. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради. – 1993 – № 8. – Ст. 25.
5. Козловская В. В. Некоторые особенности правового регулирования отношений по использованию доменных имен в сети Интернет / В. В. Козловская // Вестн. ПГУ. Экон. и юрид. науки. – 2008. – № 10. – С. 160-165.
6. Колосов В. Природа прав на доменное имя. – Режим доступа: <http://kolosov.info/kommentarii/priroda-prav-na-domennoe-imya>.
7. Некіт К. Г. Доменне ім'я як об'єкт цивільних прав // Часопис цивілістики. – 2017. – Вип. 23. – С. 40-44.
8. Рузакова О.А. Право интеллектуальной собственности. – Режим доступа: <http://lib.maupfib.kg/wp-content/uploads/Pravo-intellektualnoy-sobstv.pdf>.
9. Смотров О.І. Виключне право на доменне ім'я: позиція Європейського суду з прав людини. – Режим доступа: <https://arbitis.com/Smotrov-O-I-Viklyuchne-pravo-na-domenne-im-ya-poziciya-YEvropeys-kogo-sudu-z-prav-lyudini/>